

Szegedi Ítéltábla
Bf.III.438/2020/12.

A Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Szegeden, 2021. március 23. napján tartott fellebbezési nyilvános ülés alapján meghozta a következő

v é g z é s t:

Az erős felindulásban elkövetett emberölés büntette miatt *vádlott1* ellen indított büntetőügyben a *Szegedi Törvényszék* 2020. június 23. napján kihirdetett 9.B.1966/2019/16. számú ítéletét helybenhagyja.

Megállapítja, hogy a vádlott személyi igazolványának száma: személyazonosító okmány száma.

A végzés ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] A Szegedi Törvényszék 2020. június 23. napján kihirdetett 9.B.1966/2019/16. számú ítéletével, vádlott1 vádlottat az ellene emelt erős felindulásban elkövetett emberölés büntette [Btk. 161. §) vádja alól felmentette. Rendelkezett az eljárás során lefoglalt bűnjelekről és megállapította, hogy az ügyben felmerült 747.274,- forint bűnügyi költséget az állam viseli.

[2] A törvényszék fenti ítélete ellen az ügyész jelentett be fellebbezést, a vádlott terhére, anyagi jogszabálysértés, a jogos védelem téves megállapítása, a vádlott felmentése miatt, valamint a tényállás részbeni megalapozatlansága okán, annak kiküszöbölése érdekében, az ítélet megváltoztatása, a vádlott bűnösségének erős felindulásban elkövetett emberölés büntetében való megállapítása és vele szemben börtönben végrehajtandó szabadságvesztés kiszabása érdekében.

[3] A Szegedi Fellebbviteli Főügyészség Bf.204/2020/6. számú átiratában az ügyészi fellebbezést fenntartva, részletesen kifejtette azon álláspontját, amely szerint a megállapított tényállás részben megalapozatlan, mert a tényállás részben felderítetlen, valamint az elsőfokú bíróság megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett. Ezért indítványozta, hogy az ítéltábla a tényállást tárgyaláson felvett bizonyítás, illetve helyes ténybeli következtetés útján helyesbítse.

[4] A főügyészség hivatkozott a 3/2013. Büntető Jogegységi határozat I/6/A. pontjában írtakra, miszerint az erős felindulásban elkövetett emberölés megállapításához az indulat olyan fiziológiai eredetű magasfoka szükséges, amelynek következtében az elkövető belső egyensúlya megbomlik, tudata elhomályosul, ennek folytán a megfontolás szokásos mértékének megtartása lehetetlenné válik. Az erős felindulás fennállta és foka nem elmeorvoszakértői, hanem a bíróság által eldöntendő tény és jogkérdés, amelyet az elkövető konkrét pszichikai tulajdonságai alapján kell megítélni.

[5] Ehhez képest sérelmezte, hogy a Szegedi Törvényszék bizonyítékként értékelte a komplex igazságügyi orvoszakértői véleményt, de annak tartalmát nem fejtette ki, csupán azt rögzítette, hogy a vádlott beszűkült tudatállapota miatt, súlyos fokban korlátozott volt a cselekmény társadalomra veszélyes következményeinek felismerésében. Álláspontja szerint tévesen állapította meg a törvényszék a jogos védelmi helyzet fennállását, ezért a másodfokú eljárásban kell állást foglalni abban a kérdésben, hogy a vádlott kóros elmeállapota ép

lélektani alapon képződött, tudatot elhomályosító intenzitású indulat-e, amely az elkövetőben külső körülmények hatására alakult ki és erkölcsileg bizonyos fokig menthető és így az emberölés privilégizált esetének megállapítására adhat alapot.

[6] A főügyészség véleménye szerint, a szakértők szakvéleményükben kompetenciájukon túl terjeszkedtek, mert az erős felindulás fennálltának és fokának megítélése nem elmeorvoszakértői feladat, hanem a bíróság által eldöntendő tény. Ennek tisztázása érdekében a szakértők meghallgatása indokolt lett volna, ennek elmaradása a tényállás részbeni felderítetlenségét eredményezte. Az elsőfokú bíróság a megállapított (részben megalapozatlan) tényállásból tévesen vonta le azt a következtetést, hogy a vádlott alappal számíthatott arra, hogy a sértett támadása folytatódni fog és így jogos védelmi helyzetben volt.

[7] Ezzel összefüggésben rámutatott, hogy az elütés és a végponti helyzet elérése között csupán 4,8 másodperc telt el, de ez elegendő idő ahhoz, hogy az elkövetőben tudatosuljon az a tény, hogy a sértett teste a gépkocsi alá került és ez olyan sérülésekkel is jár, amely a továbbiakban az erőszakos cselekmény folytatását kizártá teszi.

[8] A fentiekre tekintettel indítványozta a tényállás részbeni megalapozatlanságának kiküszöbölését helyes ténybeli következtetés útján akként, hogy a vádlott a sértett korábbi támadó magatartása miatti tudatbeszűkült állapotában, annak ellenére sem próbált fékezéssel azonnal megállni, hogy észlelte azt, hogy a sértett a gépkocsi elé zuhan és így a gépkocsi alá került.

[9] A Szegedi Fellebbviteli Főügyészség a másodfokú nyilvános ülésen indítványozta az igazságügyi szakértők megidőzését és a fellebbezési nyilvános tárgyaláson történő meghallgatásukat.

[10] E bizonyítási indítvány elutasítását követően, a fellebbezési nyilvános ülésen a főügyészség képviselője változatlan tartalommal fenntartotta az ügyész által bejelentett fellebbezést. A tényállás részbeni megalapozatlanságára figyelemmel indítványozta, hogy az ítéltábla az elsőfokú ítélet részbeni megalapozatlanságát a Be. 593. § (1) bekezdés c) pontja alapján, ténybeli következtetéssel a fentiek szerint helyesbítse.

[11] Az ügyészség megítélése szerint, az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg a jogtalan támadás, illetve az azzal közvetlenül fenyegető helyzet kereteit és tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a jogos védelmi helyzet a vádlotti magatartás egésze alatt fennállt. Okszerűetlen az a következtetés is, hogy fékezés vagy a ráhaladást akadályozó más gépjárművezetői magatartás hiányában a sértett a támadását tovább folytatta volna.

[12] Az ügyészség álláspontja szerint, a sértetti jogtalan támadás a lakóházból történő távozással, míg a jogtalan támadással közvetlenül fenyegető helyzet a sértett elütésével és úttestre esésével megszűnt, így ezt követően jogos védelemről nem, hanem annak időbeli túllépéséről lehet csak szó, a vádlottnak pedig ezen időbeli túllépés során tanúsított magatartása a 3/2013. és 4/2013. Büntető Jogegységi Határozatok rendelkezéseire figyelemmel az erős felindulásban, eshetőleges szándékkal elkövetett emberölés megállapítására alkalmas. Erre tekintettel indítványozta, hogy az ítéltábla a megalapozottá tett ítéleti tényállásból vonja le a helyes jogkövetkeztetést és az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva, állapítsa meg a vádlott bűnösségét erős felindulásban elkövetett emberölés büntetében.

[13] A büntetés kiszabása körében súlyosító körülmény az ügyészség véleménye szerint nem állapítható meg a vádlott terhére, azonban nyomatékos enyhítő körülményként indítványozta értékelni az erős felindulást megalapozó korábbi jogos védelmi helyzetet, valamint azt, hogy a vádlott beszámítási képessége súlyos fokban korlátozott volt. További enyhítő körülmény még a vádlott büntetlen előélete és a cselekmény óta eltelt időmúlás.

[14] Összességében tehát indítványozta a vádlott bűnösségének megállapítását, vele szemben végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés kiszabását, a szabadságvesztés végrehajtásának elrendelése esetére azt az ítéltábla börtönben rendelje végrehajtani és állapítsa meg, hogy a vádlott legkorábban – a büntetés végrehajtásának elrendelése esetén – annak 2/3 részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Indítványozta még, hogy az ítéltábla kötelezze a vádlottat az eljárás során felmerült bűnügyi költség megfizetésére, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét hagyja helyben. Felfüggesztett szabadságvesztés kiszabása esetén a 8/2015. (IV. 17.) AB határozatban írtakra figyelemmel hivatalból indítványozta vizsgálni az előzetes bírósági mentesítés lehetőségét. Álláspontja szerint a bűncselekmény jellegére figyelemmel a vádlott nem érdemes az előzetes mentesítésre.

[15] A vádlott meghatalmazott védője a fellebbviteli főügyészség átiratában és az ügyészi perbeszédben elhangzottakra is észrevételeket tett. Ezekben kifejtette azon álláspontját, mely szerint, az elsőfokú ítélet tényállása teljes egészében megalapozott, ezért a változatlan és irányadó tényállás alapján nincs törvényes lehetőség eltérő vagy további következtetések levonására, a bűnösség megállapítására. A védelem szerint, a vádlott elkövetéskori, a menekülése során fennállt beszűkült tudatállapotának megítélése ténybeli és jogi alapon az ítéletben megtörtént. Ehhez kapcsolódóan az igazságügyi pszichiátriai és pszichológus szakértői vélemények hivatkozása nem jelenti azt, hogy kizárólag a szakértői véleményre támaszkodott az elsőfokú bíróság. A szakértők nem terjeszkedhettek túl kompetenciájukon akkor, amikor a vád tárgyává tett cselekvés alatt, de különösen a sértett elütésekor „beszűkült tudatállapotot”, mint a vádlott beszámítási képességét súlyos fokban korlátozó tényezőt állapítottak meg.

[16] A vádhatóság által kifogásolt tényállási megalapozatlanság a védelem véleménye szerint nem állapítható meg. Egyetértett azzal az elsőfokú megállapítással, miszerint a vádlott közvetlen veszélyben, illetve közvetlenül fenyegető veszélyben maradt mindvégig, még a gépkocsi feltalálása helyén is. Az elütés után ugyanis a sértett részéről a vádlott még reálisan számíthatott közvetlen és másként el nem hárítható további támadástól.

[17] Nem értett egyet a Csongrád-Csanád Megyei Főügyészség írásban indokolt fellebbezésében foglalt azon megállapítással, hogy bosszúként értékelhető a vádlottól, hogy az adott helyzetben elmaradt a fékezés vagy az elkormányzás, így ebből az eshetőleges szándéokra lehet következtetni. Álláspontja szerint, a vádhatóság indítványában írtak abban a vonatkozásban, hogy a vádlottnak 4,8 másodperce volt a reakcióidővel együtt arra, hogy az elütés után megálljon, nem helytálló, mert amint azt az ítélet indokolása az iratokkal egyezően tartalmazza, a sértett az elütés után másodperceket töltött az autó motorház tetején kapaszkodva, csúszva. Mindezen idő alatt nem következhetett be az autó alá kerülés, az a fajta „legyőzöttség” amire az ügyészség hivatkozik.

[18] Az esetleges részbeni megalapozatlanságból következő tényállásbeli módosítások esetére, az indítványban szereplő bűnösségre történő következtetés logikai lehetőségeit vitatta. Összességében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására tett indítványt.

[19] Az ügyészi fellebbezés nem alapos.

[20] Tekintve, hogy az ügyészség részéről a fellebbezés bejelentésére, a vádlott felmentése miatt, eltérő tényállás és bűnösség megállapítása, valamint büntetés kiszabása érdekében került sor, ezért az ítéltábla a Be. 590. § (1), (2) és (7) bekezdésében foglalt rendelkezések alapján, az elsőfokú bíróság ítéletét az azt megelőző bírósági eljárással együtt, teljes terjedelmében felülbíráta.

[21] Ennek során az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság perrendszerűen, az eljárási szabályok maradéktalan betartásával tárgyalta és folytatta le a bizonyítási eljárást, melynek eredményeképpen nagyrészt megalapozott tényállást állapított meg.

[22] Az ítéltábla a felülbírálat során a Be. 561. § (3) bekezdés a) pontjában írtakra figyelemmel, az elsőfokú bíróság ítéletének indoklásában írt, a vádra történő utalás köréből mellőzte a [2]-[10] bekezdéséig és a [12] bekezdésben írtakat. A vádra történő utalás során ugyanis csak szükség esetén kell a vádirati tényállás lényegét ismertetni, az elsőfokú bíróság pedig csak a [11] bekezdésben megjelölt tények tekintetében állapított meg a vádiratban írtaktól eltérő tényállást, ezért kizárólag ezen vádirati tényállás részletezése indokolt.

[23] A vádlott személyi körülményeire vonatkozóan megállapított tényeket kiegészítette azzal, hogy a vádlott 2015. június 19. napján szerezte meg a jogosítványát, kevés vezetői rutinnal rendelkezett a cselekmény elkövetésének időpontjában.

[24] Ez a kiegészítés azért vált szükségessé, mert a megállapított tényállás tekintetében ennek jelentősége van.

[25] Az elsőfokú bíróság ítéletének tényállása a Be. 592. § (2) bekezdés a) pontjában írtak szerint hiányos, így részben megalapozatlan. A másodfokú bíróság ezt a részbeni megalapozatlanságot a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontjában írtaknak megfelelően kiküszöbölte akként, hogy a bizonyítást érintő ügyiratok tartalma alapján a tényállást az alábbiak szerint kiegészítette:

[26] Az ítélet [27] bekezdésében írtakat kiegészítette azzal, hogy miután az ismételt gázadás révén a vádlottnak a gépkocsit nem sikerült kimozdítania helyzetéből, a vádlott a gépjárműből kiszállt és ekkor észlelte, hogy gépkocsijával a földre került sértettre ráhaladt. Észlelését követően telefonon azonnal értesítette a tűzoltóságot.

[27] Ez a kiegészítés a vádlotti vallomás alapján történt, amely vallomást a törvényszék a bizonyítékok mérlegelése során elfogadott.

[28] Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletének tényállása hiánytalan és megalapozott, melyet a másodfokú bíróság – a fenti kiegészítéssel – határozatának alapjául elfogadott.

[29] Az irányadó tényállás alapján az elsőfokú bíróság helyesen foglalt állást a tekintetben, hogy a vádlott esetében a Btk. 15. § e) pontja, illetőleg a Btk. 22. § (1) bekezdése alapján jogos védelmi helyzet állt fenn, ezért cselekménye miatt nem büntethető. Ezzel összefüggésben azonban a törvényszék ítéletének jogi indokolása kiegészítésre szorul.

[30] Az eljárás során senki által nem vitatottan, a sértett az ítéleti tényállásban foglalt magatartásával a vádlottal szemben, annak élete, illetőleg testi épsége elleni jogtalan támadást intézett. Ezt követően a vádlott kimenekült a házból, gépkocsiba szállt, míg a sértett utána ment és a gépkocsi előtt megállt annak érdekében, hogy a vádlott menekülését megakadályozza.

[31] A korábbi és az aznapi előzmények tükrében, senki által sem vitatottan még ebben az időpontban is megállapítható volt a vádlott javára a jogtalan támadással közvetlen fenyegető helyzet, figyelemmel arra, hogy a vádlott okkal tarthatott attól, hogy a sértett őt a gépkocsiból kirángatja és ismételten bántalmazni fogja.

[32] Az ügyészi álláspont szerint ugyanakkor, a gépjármű elindulását és a sértett elütését követően büntetőjogi értelemben is új szituáció alakult ki, hiszen az elütés következtében a sértett előbb a gépkocsi motorház-tetejére került, majd onnan – mintegy 8 méteres út megtétele után – a gázlevétel és a szilárd burkolatú útra történő felhajtás hatására a gépkocsi elé esett. Ezáltal pedig a jogtalan támadással közvetlenül fenyegető helyzet

megszűnt, hiszen immár nem volt alappal feltehető, hogy az ittas sértett, az úttestre zuhanásból felugorva támadást intézzon a vádlott ellen. Ebből következően pedig, a cselekmény ezen szakaszától jogos védelemről nem, hanem csak annak időbeli túllépéséről lehet szó, melynek büntetőjogi értékelése szükséges. Az ügyészi álláspont szerint, a vádlott ezen időbeli túllépés során tanúsított magatartása alkalmas az erős felindulásban – eshetőleges szándékkal – elkövetett emberölés megállapítására.

[33] A vádlotti magatartás büntetőjogi értékelésével összefüggésben, az ítéltábla elsődlegesen rámutatott arra, hogy a következőes bírói gyakorlat szerint a jogos védelmi helyzet mindaddig fennáll, ameddig a megtámadott okkal tarthat a támadás megkezdésétől vagy annak folytatásától (4/2013. BJT). A jogos védelmi helyzet, tehát addig tart, amíg a jogtalan támadás, illetve annak közvetlen veszélye fennáll (BH.2001. 310.). Megszűnik, ha a támadást visszaverték és a további támadás közvetlenül már nem fenyeget. A támadás megszűnésének objektíve érzékelhetőnek kell lennie, nem elég tehát a támadó elhatározása, hogy felhagy a támadó fellépéssel. Mindaddig fennáll a jogos védelmi helyzet, ameddig a megtámadott reálisan tarthat attól, hogy a támadás folytatódik.

[34] A jogos védelem megítélése szempontjából, – mint ahogyan arra az elsőfokú bíróság helyesen hivatkozott is –, a több tevékenységi mozzanatból álló jogtalan támadó magatartást nem az egyes részmagatartások elszigetelt vizsgálat alapján, hanem összefüggéseiben szemlélve, egységesen kell vizsgálni (BH.1986. 88.).

[35] Az irányadó tényállást figyelembe véve, a másodfokú bíróság álláspontja szerint, a vádlott alappal számíthatott arra, hogy az öt perccel korábban kitartóan bántalmazó, menekülését megakadályozni kívánó, agresszív és ittas állapotban lévő sértett, amennyiben elütését követően, a gépjármű motorház tetejéről lekerülve ismét lábra tud állni, úgy a vádlottat megpróbálja az autóból kirángatni és bántalmazását folytatni.

[36] Ez a jogos védelmet megalapozó ténybeli szituáció akkor szűnt meg, amikor a sértett a motorházatető jobb oldali részéről az autó elé esett, majd a vádlott a gépkocsival a sértettre ráhaladt. A gépjármű alá kerülő sértett ugyanis már objektíve nem volt abban a helyzetben, hogy jogtalan támadását a vádlottal szemben folytathatta volna.

[37] Az ítéltábla álláspontja szerint azonban ezen megváltozott tényhelyzet még nem eredményezte automatikusan és rögtönösen a vádlott jogos védelmi helyzetének megszűnését. E körben ugyanis vizsgálni kell a jogos védelmi helyzetben lévő személy tudattartamát is, tehát azt, hogy a jogos védelmi helyzetét addig megalapozó tények, történések változásai tudatán mikor szűnődtek át, ezáltal mikor tudatosult benne, hogy korábbi jogtalan támadója cselekvő és mozgásképtelen, ezáltal a jogtalan támadás folytatásától már nem kell tartania.

[38] Az irányadó tényállás alapján a sértett elütése és a jármű végponti helyzetének elérése között mintegy 4,8 másodperc telt el. Ehhez képest, a törvényszék által is hivatkozott reakcióidő kb. 0,8 másodperc, amely azonban a vádlott esetében nyilvánvalóan jelentősen több volt, hiszen az elsőfokú bíróság tényállása is kitért arra, hogy a vádlott tudata az őt ért bántalmazás, fenyegetés, illetőleg a félelem hatására beszűkült, az életösztön hatására menekülni próbált, továbbá gépjármű vezetési képességét, észlelési és reakció készségét e tudatállapota jelentős mértékben befolyásolta, mintahogy nyilvánvalóan befolyásolta az is, hogy friss jogosítvánnyal rendelkezett, kevés vezetési rutinja volt.

[39] Mindebből következően az ítéltábla megítélése szerint, nem állapítható meg a vádlott terhére a jogos védelmi helyzet úgynevezett időbeli túllépése, hiszen bár a vádlott a sértett motorházatetőről való leesését, illetve ezt követően az autó menetdinamikájában való változást nyilvánvalóan észlelte, azonban ezen észleléshez kötődően, a kialakult szituáció folytán megnövekedett reakcióidővel is számolva, a vádlottban az álló gépkocsiból való

kiszállásig nem kellett, hogy tudatosuljanak a jogos védelmi helyzetének megszűnését eredményező, megváltozott körülmények, ezáltal pedig a gépjárműből történő kiszállásáig továbbra is okkal tarthatott attól, hogy a sértett jogellenes támadását folytatni fogja.

[40] Miután a vádlott a gépkocsiból kiszállt és észlelte, hogy a sértett földön fekvő testére az autóval ráhaladt, telefonon rögtön értesítette a tűzoltókat, így a jogos védelmi helyzet megszűnését követő büntetőjogilag értékelhető cselekvősége nincs.

[41] A fentiekre figyelemmel, az ítéltábla egyetértett a törvényszék azon álláspontjával, hogy a vádlott jogos védelmi helyzetben cselekedett.

[42] A jogos védelmi helyzet megállapítására tekintettel, az ügyészség bizonyítás kiegészítésére irányuló indítványa nem foghatott helyt.

[43] A jogos védelem körében kifejtett cselekmény értékelése megelőzi az erős felindulásban elkövetett emberölés miatt felelősség megállapítását. Arra ugyanis csak abban az esetben kerülhet sor, ha a jogos védelmi helyzetben cselekvő, a jogos védelmi helyzet megszűnése után, de a jogtalan támadás miatt kialakult menthető felindulásában – időbelileg túllépve a jogos védelem körét – viszi véghez cselekményét.

[44] Erre tekintettel a másodfokú bíróság az ügyészség bizonyítási indítványát, mint szükségtelent elutasította.

[45] A fent részletezettek alapján, az ítéltábla álláspontja szerint, a törvényszék – az ügy érdemében – megalapozott tényállást állapított meg, ebből helyes ténybeli és jogi következtetést vont le, amikor a vádlottat ellene erős felindulásban elkövetett emberölés büntetnének (Btk. 161. §) vádja alól büntethetőséget kizáró okra figyelemmel felmentette.

[46] Ezért az ítéltábla az ügyész által előterjesztett fellebbezést alaptalannak ítélte és az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 605. § (1) bekezdése alapján helybenhagyta.

[47] Az ítéltábla a vádlott új személyigazolvány számát a Be. 561. § (2) bekezdés b) pontja és a Be. 184. (2) bekezdés e) pontja alapján megállapította. A végzés elleni fellebbezési jog kizárása a Be. 615. § (1) és (2) bekezdésén alapult.

Szeged, 2021. március 23.

dr. Joó Attila s. k.
a tanács elnöke

dr. Katona Dorottya s. k.
előadó bíró

dr. Kiss Dániel s. k.
bíró

A Szegedi Ítéltábla Bf.III.438/2020/12. számú végzése és a Szegedi Törvényszék 9.B.1966/2019/16. számú ítélete jelen végzés folytán jogerős.

Szeged, 2021. március 23.

dr. Joó Attila s. k.
a tanács elnöke